
2004-09-13

PERSCOMMUNIQUÉ

Kenmerken en verloop van de buitenlandse handel van België

(Artikel gepubliceerd in het Economisch Tijdschrift van het 3de kwartaal van 2004)

www.nbb.be

Als gevolg van de mondialisering van de economie werd de internationale handel de laatste vijftienvintig jaar gekenmerkt door een expansie die bijna tweemaal zo sterk was als die van de wereldproductie. In diezelfde periode hebben zich in de internationale handel ook ingrijpende structurele wijzigingen voorgedaan zoals de steeds belangrijker rol van de multinationale ondernemingen in de internationale handel, de toename van de intra-industrie handel en de opkomst van nieuwe markten en nieuwe concurrenten.

De economische ontwikkeling en welvaart van België berusten grotendeels op de transacties met de rest van de wereld. Vanwege de geringe omvang van zijn economie en de beperkte beschikbaarheid aan grondstoffen, is België immers verplicht veel te importeren. Omgekeerd voert België een groot deel van zijn productie uit. Ons land heeft dan ook de hoogste openheidsgraad van de buitenlandse handel in goederen van het eurogebied. Die openheidsgraad is de voorbije decennia nog verder gestegen. De Belgische buitenlandse handel is gespecialiseerd in producten van de chemische nijverheid en van de automobiel-, de metaal- en de textielnijverheid. Vanuit een geografische invalshoek is de handel vooral gericht op de landen van het eurogebied en meer bepaald op onze drie belangrijkste buurlanden.

In dit artikel wordt nagegaan in hoeverre de Belgische economie zich heeft aangepast aan de gewijzigde internationale context. Daartoe worden de resultaten van de buitenlandse handel bestudeerd op basis van het verloop van de handelsbalans en van de marktaandelen. Aldus kan worden nagegaan in welke mate de economie erin geslaagd is haar buitenlandse transacties in goederen in evenwicht te houden en haar plaats binnen de wereldhandel te handhaven.

Belgiës handelsbalans is over de periode 1980-2003 duidelijk verbeterd: van een tekort van 2,4 pct. bbp in 1980 naar een overschot van ongeveer 3 pct. in 2003. Uit een analyse van de determinanten van dit verloop over de periode 1995-2003 blijkt dat het concurrentievermogen de ontwikkeling van het surplus over die periode negatief zou hebben beïnvloed.

Het verloop van de marktaandelen aan de in- en uitvoerzijde geeft op basis van gegevens tegen werkelijke prijzen over de periode 1980-2002 een gemengd beeld te zien. Aan de uitvoerzijde bleef België's marktaandeel over die periode relatief stabiel rond 3 pct., terwijl dat van de drie belangrijkste buurlanden - Duitsland, Frankrijk en Nederland - kromp. Aan de invoerzijde daarentegen slonk zowel het aandeel van België, van 3,4 pct. tot 2,9 pct., als dat van zijn buurlanden.

Ten slotte werd er een meer gedetailleerde analyse gemaakt van het marktaandelenverloop op basis van geharmoniseerde gegevens van de buitenlandse handel tegen vaste prijzen. Dat gebeurde volgens de zogeheten cliëntenlandenbenadering, wat betekent dat het verloop van België's marktaandeel wordt berekend als de verhouding van zijn uitvoergroei tot de groei van zijn potentiële uitvoermarkten. Volgens die benadering is het Belgische marktaandeel over de periode 1995-2002 teruggelopen met 5,8 pct., in vergelijking met een handelsgewogen gemiddelde toename van het marktaandeel van de drie belangrijkste buurlanden met 3,8 pct.

Een meer gedetailleerde analyse, per categorie van uitgevoerde producten, toont aan dat dit verlies aan marktaandeel ten dele kan worden verklaard door een ongunstige productspecialisatie van België, in tegenstelling tot de drie belangrijkste buurlanden. Ondanks het belang van onder meer de personenauto's en de farmaceutische producten, bestaat de uitvoer van België voornamelijk uit producten waarvoor de vraag de laatste jaren relatief zwak is geweest, bijvoorbeeld op het gebied van de basischemie, de metaalnijverheid en de textiel. Daarenboven is België's uitvoer onvoldoende gericht op machines en informatica-apparatuur, elektronica en telecommunicatie, producten waarin de internationale handel tijdens de bestudeerde periode het best gedijde en die gemiddeld beschouwd een hoogwaardige technologische inhoud hebben.